

THE NOBEL PEACE PRIZE

Kunngjøring

Oslo, 11.10.2024

Den Norske Nobelkomite har bestemt at Nobels fredspris for 2024 skal tildeles den japanske organisasjonen Nihon Hidankyo. Denne folkelige bevegelsen av overlevende fra atomangrepene på Hiroshima og Nagasaki, også kalt Hibakusha, får prisen for sin innsats for en atomvåpenfri verden og for å vitne om hvorfor atomvåpen aldri må brukes igjen.

Som et svar på atomangrepene i august 1945 har en global bevegelse mot atomvåpen arbeidet iherdig for å øke bevisstheten om de katastrofale humanitære konsekvensene av å bruke kjernefysiske våpen. Gradvis har det utviklet seg en internasjonal norm som stigmatiserer bruk av atomvåpen som moralsk uakseptabelt. Denne normen omtales gjerne som «the nuclear taboo».

Vitnesbyrdet til Hibakusha, de overlevende fra Hiroshima og Nagasaki, er i denne sammenheng unikt.

Tidsvitnene har gjennom sine historier, sitt opplysningsarbeid basert på egne erfaringer og sine inntrengende advarsler mot spredning og bruk av kjernefysiske våpen bidratt til å skape og befeste en utbredt motstand mot atomvåpen over hele kloden. Hibakusha hjelper oss å beskrive det ubeskrivelige, tenke det utenkelige og ta inn over oss den ufattelige smerten og lidelsen forårsaket av atomvåpen.

Den Norske Nobelkomite vil likevel peke på ett lyspunkt: Ingen kjernefysiske våpen er blitt brukt i krig på snart 80 år. Den utrettelige innsatsen til Nihon Hidankyo og andre Hibakusha-representanter har bidratt sterkt til å bygge «the nuclear taboo». Det er derfor urovekkende at tabuet mot bruk av kjernevåpen i dag er under press.

Atomkraftene moderniserer og rustet opp sine arsener, nye land synes å forberede anskaffelse av atomvåpen, og det trues med å bruke kjernefysiske våpen som del av pågående krigføring. I dette øyeblikket i menneskehetens historie er det verdt å minne oss selv om hva atomvåpen faktisk er: det mest destruktive våpen verden har sett. En atomkrig vil kunne ødelegge vår sivilisasjon.

Neste år er det 80 år siden to amerikanske atombomber drepte om lag 120 000 innbyggere i Hiroshima og Nagasaki. Et tilsvarende antall døde av brann- og stråleskader i månedene og årene som fulgte. Dagens kjernefysiske våpen har langt større ødeleggelseskraft. De kan drepe millioner og vil ha katastrofale konsekvenser for klimaet.

Skjebnen til de som overlevde infernoet i Hiroshima og Nagasaki, ble lenge fortiet og neglisjert. I 1956 dannet lokale Hibakusha-foreninger sammen med ofre for kjernefysiske prøvesprengninger i Stillehavet sin egen organisasjon: The Japan Confederation of A- and H-Bomb Sufferers Organizations. Navnet ble på japansk forkortet til Nihon Hidankyo. Den ble den største og mest innflytelsesrike Hibakusha-organisasjonen i Japan.

Kjernen i Alfred Nobels visjon var troen på at engasjerte enkeltindivider kan utgjøre en forskjell. Med fredsprisen til Nihon Hidankyo vil Nobelkomiteen hedre alle de overlevende som, tross egne fysiske plager og smertefulle minner, har valgt å bruke sine dyrekjøpte erfaringer til å skape håp og engasjement for fred.

Nihon Hidankyo har gitt tusenvis av vitnesbyrd, vedtatt resolusjoner og appeller, sendt årlige delegasjoner til FN og ulike fredskonferanser for å minne verden om nødvendigheten av kjernefysisk nedrustning.

En dag vil Hibakusha ikke lenger være med oss for å vitne. Med en sterk minnekultur og et fortsatt engasjement bærer nå nye generasjoner i Japan tidsvitnenes erfaringer og budskap videre. De inspirerer og sprer kunnskap til mennesker over hele kloden. Slik bidrar de til å opprettholde «the nuclear taboo», som er en forutsetning for å sikre menneskeheten en fredelig fremtid.

Beslutningen om å gi Nobels fredspris 2024 til Nihon Hidankyo har solid forankring i Alfred Nobels testamente. Årets pris føyer seg inn i en stolt rekke av priser som komiteen tidligere har gitt til forkjempere for kjernefysisk nedrustning og våpenkontroll.

Prisen oppfyller Nobels ønske om å løfte frem innsats til menneskehetens beste.